

В началото на 70-те години на миналия век започна на практика да се осъществява идеята за децентрализация на художествения живот в страната, което доведе до възникването на много „провинциални” групи на Съюза на българските художници. Ради Неделчев принадлежи тъкмо към генерацията русенски художници, която получи шанса бързо да навлезе в нашата живопис. Конюктурата им помогна да се появят в изложбите, но голяма част от тях останаха в новата история на нашето изкуство поради качествата на собственото си творчество. Това беше времето, когато дори на официално равнище започна разкрепостяване на изкуството, отхвърляне на закостенелите догми, отваряне към нови пътища, търсене на личен стил. Тази нова атмосфера на толерантност към различни търсения и експерименти даде възможност и на Ради Неделчев бързо да се утвърди със своеобразния наивитет на стиловите си средства. Картините му бяха възприети като проява на лична творческа искреност, като освежаване на спектъра от индивидуалности. Интересът към неговото изкуство излезе извън границите на страната, което беше рядкост за ония години. В тази социална среда се роди и разви изкуството на Ради Неделчев – може би единственият автентичен наивист в нашата живопис.

Иконографията на тази живопис е ограничена: сюжети от пъстрия селски бит, пейзажи с колоритни наблюдения върху годишните времена, фолклорната празничност. Стилът се характеризира с редица особености, присъщи за наивизма: издигната гледна точка, която позволява панорамен обхват, противопоставяне на перспективните планове, съчетаване на кръгови и хоризонтални елементи в композицията, изградена главно по вертикал, наличие на централен мотив, дребни и многобройни фигури, чисти и ярки цветове, свеждане на движенията до жест, стилизация на формите. Предпочитанието на художника към зимата не е случайно: белият фон му дава възможност по-отчетливо да открие както цялостната композиция, така и отделната фигура в нея. Най-често картината се превръща в един пъстър килим, който със свежестта на колорита си радва окото още преди то да различи в него съставлящите го сюжети, фигури, елементи.

Във всяка своя картина Ради Неделчев възпроизвежда своя свят на спомени, на бликаща жизненост, своята идея за душевна чистота. Може би тъкмо това привлича в неговата живопис – чрез нея правим преценка на изгубеното,

преоткриваме го под пластовете от ежедневни тревоги, житейски несгоди, разочарования и промени. Защото вечното в тези картини изтласква тленното, преходното, мрачното. За да открие пътя към рая на чистото детство. В забързания свят на материалната удача това все повече изглежда наивна мечта. Именно поради това са ни нужни такива творци – да ни доказват пречистващата роля на мечтите.

проф. Иван Маразов